

անցնի։ Թէ որ կանանչ նուշ, թարմ
բնկուղ, ու վայրի կաղին գտնէ, փառ-
տինս կը խնդրէ քեզմէն որ խրկես։ Հի-
մակու հիմայ ստակս քիչ է. բայց քե-
զի ու խնոջ մէյմէկ զգեստ ալ խրկեմ,
ու կը ինդրեմ 'ի դէց' որ տան քեզի
ինչ որ քեզի կը բաղձամ, ինծի ալ
տան ինչ որ դուն ինծի կը բաղձաս։ Թէ-
պէտ ուրիշի ձեռքով է գրածս, բայց
իմ սրտովս։

Բանաստեղծ երիտասարդի մը կենաց
մէկ էջը.

1757ին աշնան գեղեցիկ իրիկուն մը
արեւն իր մայրը խոնարհած՝ վերջին ճա-
ռագայթներովը կը լուսաւորէր Զուի-
ցերիոյ Վալէ նահանգին արտորանե-
րը։ Մօտ քսանուհինգ տարուան երի-
տասարդ մը կը քալէր մինաւորիկ այն
նրբուղիներէն մէկուն մէջէն՝ որ զանա-
զան կողմերէ գալով կը կտրեն Ս. Մա-
րիտիոս աւանին և Սիոն քաղքին մէջ
տեղն երկընցած մարգագետինները։
Թէպէտ ճամբորդին ողորմելի հագու-
սւոր և գաւազանի մը ծայր ուսը զար-
կած ճերմակեղէններու կապոցն իր աղ-
քատութեանը նշան էին, սակայն ոչ
գործաւորի և ոչ գեղացւոյ կրնար նը-
մանցուիլ. ձեռուրները ճերմակ և բա-
րակ էին, հասակը բնական վայելու-
թիւն մը ունէր, որուն չէին կրնար յաղ-
թել իր զգեստներուն ոչ պապենական
կտրուածքը և ոչ հաստիկի նիւթը։ Ան-
շուշտ արուեստագէտ և կամ բանա-
ստեղծ մը պիտի ըլլար որ խեղքին փշ-
լով ըսեմ, կամ թէ հարկէն ստիպուած,
հետի կ'իլլէր կ'իջնար Զուիցերիոյ լեռ-
ներն ու հովիտները, բնութիւնը սոր-
վելու և անոր գեղեցկութիւններէն ներ-
շնչուելու համար։

Ինչ որ ըլլար, ճամբորդը նոյն ա-
տեն սաստիկ տկարացած կը տեսնուէր։
Արդեօք աշխատութենէն էր, անօթու-
թենէն էր. աս յայտնի է որ երբ հասաւ

անանկ տեղ մը ուր իր գացած ճամբան
երկու այլ և այլ ուղղութեանց վրայ
կը բաժնուէր, յանկարծ կանկ առաւ.
ու փոխանակ քալուածքը շարունակե-
լու ձախ կամ աջ կողմը, մէկ երկու
ոտք ալ առաւ այն դաշտին մէջ որուն
չորս դին կը պատէր ճամբան, ու եր-
կայն բարակ խոտին վրայ փռուելով
մացառուտի մը տակ՝ աչուրները խփեց։
Քառորդ մը տևեց չտևեց իր քունը. սա
կայն երբոր արթնցաւ՝ տեսաւ որ այն
կարճ ժամանակին մէջ օրը զգալապէս
անցեր էր։

— Ո՛հ, ըսաւ կէս մը ելլելով և աս-
դիս անդին նայելով, անցաւոր մը հան-
դիպքընելու ակնկալութեամբ, աստղե-
րուն տակը պիտի քնանամ. ամառն ըլ-
լայինք նէ փոյթս չէր, մանաւանդ թէ
որ չըլլար ստամոքսս գրեթէ պարապ...
քսակիս պէս։ Բայց մէյմը ճիշդ հաշիւ
ընեմ ունեցած հարստութեանս։

Եւ իր մթնագոյն զգեստին գրպան-
ները խառնելով դուրս հանեց ոպնիա,
զի նման նկարուած փայտէ սրինգ մը,
քանի մը ճերմակեղէն, փոխադրական
եղջերածէ կաղամար մը, կլրցուցած
թղթերու տետրակ մը որուն շատ երես-
ները ճերմակ, իսկ մէկանոնք անհա-
ւասար երկայնութեամբ տողերէ ծած-
կուած, հին Օլիվիէ ստորագրութիւ-
նով. ամենէն վերջը ելաւ հացի կտոր
մը, հիւսած քսակ մը խիստ թեթեւ, ո-
րուն մէջինը մէկիկ մէկիկ համրելով.
գումարը սկուտի մըն ալ չհասաւ։

— Ասկից ինչուան ձինքուտա, ըսաւ
ինքնիրեն, պէտք է աղէկ գիտնալ աս
պզտիկ գանձին յարգը. Բայց մէկ մը որ
հոն հասնիմ, անշուշտ հանձարս բանի
բերելու հնարը մը կը գտնամ, որպէս
զի կարենամ ճամբորդութիւնս առաջ
տանիլ, կամ շատ չատ՝ ինքզինքս Բրո-
վանս ձգել... Անկէ վերջը, Աստուած
կ'ողորմի։ Արդէն սրինգս շատ անգամ
ստացեր է ինծի ընթերց մը և անկողին
մը, զորոնք այնպիսի բարի սրտով ընդ-
ունեն եմ որով որ կը շնորհուէին...
Բայց վախը կ'առնէ զիս որ չըլլայ թէ
աս իրիկուն երկուքէն ալ զուրկ մնամ։

Չէ. երկոչքն այ ըսելս սխալ է, վասն զի ահա դիմացս է ցորեկուան կերա, կուրէն աւելցուցած հացս : Հա ուրեմն, սկսինք ընթրիքէն, պառկին ալ վերջը կը մտածենք :

Աս ըսաւ ու խածաւ զօրաւոր ակռա, ներով ցամաք հացին կտորը. բայց ծառան անցընելու համար ջուր չգտնելով, մորենիի հատիկներով բերանը և կոկորդը զովացուց. Դեռ չէր լմնցուցած իր անպաճոյճ կերակուրը, երբ դիպուաւ ծով պզտի գեղացի մը անցաւ հոն տեղէն :

— Տղաս, աճապարեց ըսաւ անոր Օլիվէ, կրնաս ինծի մօտիկ բնակութիւն մը ցուցընել՝ ուր զիս հիւրընկալեն :

— Այո՞, պատասխանեց գեղացին. նայէ ինչ կ'ըսեմ. աշակողմեան նրբուղին բռնես նէ, քառորդ մը չանցած շաշի¹ մը կը հանդիպին, որ աչքերէդ ծածկուած է ժայռերու կոյտէ մը. իսկ թէ որ ձախ կողմի նրբուղիէն երթաս, գրեթէ կէս ժամ քալելէ վերջը դղեակ մը կ'ելլես, որուն հողմացոյցը կը տես. նայիր հոսկից այս լեռնակը ծածկող ծառերուն մէջէն՝ թէ որ մուլթը աս աստիճանի կոխած չըլլար :

— Ախիսա որ դղեակը հեռու է, ըսաւ ճամբորդը, որուն յողմութենէն հոգին բերանը եկեր էր. անկէ զատ հոն հասնելու համար բոլոր մը պէտք է ելլաւ. լաւագոյն է որ շաշին երթամ, աւելի մօտ է :

— Այո, աւելցուց. տղան, բայց հոն արևուն հետ մէկտեղ կը պառկին. թէ որ հոն հասնիս և ամենքը քուն մտած չըլլան՝ բախտ է կ'ըսեմ. փոխանակ զի դղեակը, ինչպէս որ գիտես, բոլորովին ուրիշ բան է :

Ու գեղացին խօսքը լմնցընելով շաւրունակեց իր ճամբան :

— Իրաւունք ունի աս տղան, ըսաւ քթին տակէն Օլիվիէ. նորէն գրպան ներուն մէջ զետեղելով առջի հանած բաները, բաց 'ի հացի կտորէն զոր կե-

րեր էր. աս տղան իրաւունք ունի. աւելի աղէկ է որ երթամ հոնտեղի դղեակը քան եթէ շաշին, ուր թերեւ մէկ հոգի մըն ալ ոտքի վրայ չգտնամ :

Երիտասարդը դարձեալ ճամբայ ինկաւ. բայց դղեակը բարեբախտաբար շատ աւելի մօտիկ էր քան ինչ որ հեռուանց կը կարծուէր : Երբոր մօտեցաւ վայրագաւթին վանդակապատը, տեսաւ որ դղեկին ճակտին բոլոր պատուհանները լուսաւորուած էին, անտարաւ կոյս հանդիսի մը համար. և Օլիվիէ մտածելով որ ասանկ դիպուածի մէջ տան ծառաները անվայել պիտի սեպէին զինքը պարոնին ներկայացընելը, ու անկէ միայն հրաման պիտի ուղէին իրեն պառկելու տեղ մը տալու, սաստիկ ուրախացաւ. վասն զի ամենևին ուրիշ բանի չէր փափաքեր. անդամները այնպէս կտորած և ծեծուած էին երկայն ճամբորդութենէն՝ որ համբաւանոցի մէջ բուռ մը յարդով ալ գոհ պիտի ըլլար : Ուստի վանդակապատին դուռը բաց գտնալով՝ մտաւ գաւիթը. բայց դռնապանը մէկէն 'ի մէկ կեցուց զինքը, և վերէն վար աղէկ մը չափչփելով հարցուց դաժանութեամբ թէ ով է և ինչ կ'ուզէ :

— Յոգնած ուղևոր մըն եմ, ըսաւ Օլիվիէ, որ կը յուսամ մէկ գիշերուան համար հոստեղ հիւրընկալութիւն գտնալ :

— Հոս պանդոկ չէ, պատասխանեց չոր կերպով դռնապանը :

— Ես ալ գիտեմ զայն. անոր համար միտքս չեմ դրած որ տիրուհիքը ստակով զիս ներս պիտի առնեն :

— Ահ ահ, քուկին դժբաղդութենէդ է որ տէրերը հոս չեն, երիտասարդ դու, և անոնց բացակայութեան ժամանակ թափառականներուն պատսպարան չտրուիր :

— Երևամ քեզի ցուցընել որ թափառական մը չեմ, ըսաւ Օլիվիէ, երեսը կարմիր կտրելով :

Եւ մէկ կողմանէ զգեստին ներքին գրպանին մէջ պզտի թղթապանակը փնտռելու ատենը, որուն մէջն էին իր գրուածքները՝ վրայ բերաւ :

¹ Չուկցերիոյ մէջ շաշի կ'ըսուին գեղացուց հիւրերը և կամ պանիր շինելու անակները :

— Ի՞նչպէս կ'ըսես որ այս դղեկիս տէրերը դուրս տեղ են . . . բոլոր գետնայարկը հանդիսի մը համար լուսաւորուած կ'երևնայ :

— Իրզը հանդէս մը կայ , որովհետեւ տան վերակեցուն իր աղջկան հարսնիքը կ'ընէ : Պէտք է մտածես որ ասանկ օր մը շատ համով բան չէ երթալ իրեն դուխը ցաւցընել անծանօթ ճամբէ եկածի մը համար : . . . Ճշմարիտ կ'ըսեմ որ յանդգնողը կը վնասուի :

Օլիվիէ հասկըցաւ որ այս խօսքով զինքը կ'ուզէր վնասել . առանց մէկ բառ մըն ալ աւելցընելու ելաւ դաւթէն , և մերժուելուն համար ամթալից ու տրտում տխուր առջի դիմացը ելած ճամբան մտաւ :

Գիշերը եկեր էր , բայց իր փալիւրուն աչուրներովը լուսինը անուշ պայծառութիւն մը կը սփռէր չորս կողմի տեսարաններուն վրայ : Յետ քիչ մը ատեն մեքենայի պէս քայելու և առանց գիտնալու թէ ուր կ'երթային ոտուրները , Օլիվիէ ժայռ մը անցաւ ու յանկարծ դիմացը տեսաւ շինական բնակութիւն մը տախտակէ պատերով և ձեղունով , որ Զուիցերիոյ և Ֆրանշ-Գոնդէի նման մէկ քանի լեռնազաւառներու մէջ՝ գեղացւոյ տուն է : Արդեօք աս ան շալէն էր զոր առաջ իրեն նշանակեց պզտի տղան : Առաջին ժխտմունքէ մը վհատած , կը դեղեկէր ուրիշ տեղ հիւրընկալութիւն խնդրելու : Լուսոյ պզտորտիկ կայծ մըն ալ չէր երևնար խրճիթին մէջ , որ կամ անբնակ էր կամ տնեցիք պառկեր էին : Բայց Օլիվիէ արդէն սկսած ըլլալով զգալ աշնանային գիշերներուն թաց զովութիւնը , միտքը դրաւ երկրորդ փորձ մըն ալ ընելու : Վախկոտ ձայնով մը հարցուց թէ արդեօք մարդ կայ շալէին մէջ . յետոյ կասկածելով որ ան ուշկեկ ժամուն և ան ամայի տեղուանք զինքը չարագործ մը չհամարին և անփոյթ ըլլան իրեն պատասխան տալու , քանի մը բառով հասկըցուց իր խեղճութիւնը : Դեռ խօսքը բերանն էր երբոր ձայն մը ներսէն կանչեց .

— Սպասէ , կտրիճ :

— Օլիվիէի ձայնին եղանակը և արտաբերութիւնը չուտով յայտնեւ էին իր տարիքը ու ինչ ըլլալը :

Քանի մը վայրկեանէն խրճիթին դուռը բացուեցաւ ու ծերով մը երեցաւ սեմին վրայ :

— Ներս հրամէ , ըսաւ . կէս ժամէն աւելի է որ անկողին մտեր էինք . աղէկ որ կնկանս քունը դեռ տարած չըլլալով՝ քուկին հարցմունքդ լսեց և զիս արթնցուց : Ներս մտիւր կ'ըսեմ . յարմար ատենին եկար որ Ֆրանշ գաւիլնիս քաղաքն ըլլալովը կրնանք քեզի փոխ տալ իրեն անկողինը . թէ որ երկայն հանգիստ առնելու կարօտ ես , ինչուան որ դառնայ կրնաս իրեն տեղը բռնել մեր խրճիթին մէջ :

Աս ըսելով ծերովը տարաւ զերիտասարդը դէպ 'ի խցիկ մը որ տախտակէ պատով բաժնուած էր մէկալ խուցէն . ճամբորդը առանց զգեստները հանելու նստեց ինքզինքը հոն եղած անկողնոյն վրայ , և մէկէն քնացաւ :

Բ

Երկրորդ առաւօտը երբ արթնցաւ Օլիվիէ՝ ծերը դաշտ գացեր էր աշխատելու . բայց կնիկը որ օրն 'ի բուն մանելով կ'անցընէր , ճամբորդին առջև հանեց կակուղ հաց և կաթնեղէն , զորոնք աղէկ ախորժով մը կերաւ : Բարեսիրտ գեղջկուհին մտերմաբար իրեն կրկնելով երկանը հրաւէրքը , Օլիվիէ միտքը դրաւ որ հոն անցընէ շաւիթուն մնացուածը , յուսալով որ ոյժ առնու ուղքով ճինեւաւ երթալու համար : Ուրիշ կողմանէ ալ շատ դիւրին ըլլալով քանի մը պարապոյ վայրկեաններ գտնալը իր ամենասիրելի զուարճութեան նուիրելու , որ էր բանաստեղծութիւնը , շալէին մէջ անցուցած չորս օրերուն առաւօտները ջանաց the Traveller (Ուղևորն) քերթուածը լմնցընել : Յորեկուրէն ետքը Օլիվիէ՝ խոկասէր՝ ինչպէս են սովորաբար բանաստեղծները , արձակ դաշտը կ'ելլար մտածե-

լու, այն Զուհեցերիոյ սքանչելի դաշտե-
րուն մէջ որ սիրելի են քերթողներու
և արուեստագէտներու: Իսկ իրիկունը
յետ իր ասպնջականներուն հետ ճար-
պով կամ կաթով խառնած թանը և
պանրին կտորը ուտելու, որոնք կը զար-
դարէին անփոփոխ ամեն սեղան, և
թէպէտ գտացական կերակուրներ են
բայց ոչ բանաստեղծական, երիտա-
սարդ հիւրը ձեռք առնելով իր սրինգը
կը նստէր մերթ վառարանին քով և
մերթ դռնէն դուրս, յարմարելով հոկ-
տեմբերի յողդողդ բարեխառնութեան
փոփոխութիւններուն: Ան ատեն իրեն
քաղցր կու գար այս մեղմ երաժշտա-
կան գործւոյն վրայ իւպանտացի եր-
գեր փչելը, որ իրեն միտքը կը բերէին
ծնած երկիրը, և որոնց քիչ մը վայրե-
նի գեղեցկութիւնը՝ մտադիր և գորո-
վեալ տնեցւոց ձայնը բերններէն կը
կտրէր: Օլիվիէի ասանկ աղէկ հիւրն-
կալութիւն ընող բարի լեւրնցիներուն
մէկհատիկ զաւակը Ֆրանց՝ որ ան ա-
տեն օտար տէրութեան կը ծառայէր
զօրաց գնդի մը մէջ, շալէն ձգեր էր իր
երեք մանր աղջիկները, որոնք մօրերնէն
որք մնացած, կ'ապրէին իրենց պապուն
կովերուն հետ ախոռին մէջ կամ արա-
ծելու դաշտը:

Ֆրանցին դառնալու օրը՝ երիտա-
սարդ բանաստեղծը բաղդատեց իր քեր-
թուածին ձեռագիրը, յետոյ ծրար մը
շինեց, կնքեց, և գրեց հասցէն: Անկէ
վերջը կապելով ճերմակեղէններուն
թաշկինակը, առաւ իր գաւազանը և
պառաւ զուհեցեր կնկանը քով գնաց
շնորհակալ ըլլալու զինքը հիւրընկալե-
լուն համար և աղաչելու որ առնէ իր
քսակին մէջի արծաթ ստակներէն մէ-
կը, իբրև հատուցում այն ծախքերուն
որ իր պատճառաւ շալէին մէջ եղեր
էին:

— Չէ, չէ, ըսաւ բարեսիրտ կնիկը,
մերժելով Օլիվիէի հանած դրամը, քովդ
պահէ ատիկայ... ճամբորդ մը գրե-
թէ միշտ ստակի կարօտութիւն կ'ունե-
նայ քան թէ առաւելութիւն, և մենք
հոստեղս բան մը չենք գներ:

Բայց որովհետև Օլիվիէ քաղցրու-
թեամբ վրայ կու տար,

— Արդէն սրնգովդ պարտքդ վճարե-
լէն աւելի չըրիր մեզի, աւելցուց. հա-
ւատա՛ որ եթէ մէկ օր մ'ալ դեռ քո-
վերնիս ուզէիր մնալ, մենք քեզի պար-
տեկան պիտի ըլլայինք: Ան սրչափ պի-
տի ուրախանար Ֆրանց քու երկրիդ
աղուոր եղանակները լսելով, ամենեւին
չեմ տարակուսիր: ... Անկողնին կտորը
դքեզ անհանգիստ չընէ... խորձ մը
յարդ ալ իրեն աղէկ կակուղ կու գայ:

Օլիվիէ շալէին մէջ անցուց դեռ ու-
րիշ օր մըն ալ. բայց Ֆրանց և ոչ իսկ
իրիկունը դարձաւ, և երկրորդ առա-
ւօտը մեր ուղևորը վերջին բարեկները
տուաւ իր ասպնջականներուն:

Երբ հասաւ Սիոն որ ճամբուն վրայ
կ'էյնար, կանկ առաւ իր the Traveller
քերթուածին ձեռագիրը սուրհանդա-
կին յանձնելու համար, որպէս զի իռ-
լանտա տանի: Ինչուան ձինեւռա երի-
տասարդ բանաստեղծը ոչինչ ծախք
մըն ալ չըրաւ. իրեն սրնգովը և քա-
ղաքացւոց կամ գեղացւոց բարեսրտու-
թեամբը, որոնց կը դիմէր իր ճամբոր-
դութեանը մէջ, ամեն բանէ ձրի պրը-
ծաւ, կամ թէ ըսենք իր հանգանակը
Որփէոսի նման վճարեց. բայց մեծ քա-
ղաքներու մէջ երբոր մարդ ոչ զոք կը
ճանչնայ, պանդուկէն դուրս ուրիշ տեղ
հիւրընկալութիւն չգտնուիր. Օլիվիէ
ստիպուեցաւ ուրեմն մտնալ այնպիսի
իջեման մը որ իրեն եկաւ թէ ձինեւռայի
մէջ ամենէն աւելի խոնարհ կերպա-
րանք ունեցողը ան ըլլայ. բարեբախ-
տաբար պանդուկապետը ազնուաբարոյ
ըլլալով՝ երբ իմացաւ Օլիվիէի փափա-
քը որ կ'ուզէր երաժշտութեան դաս
տալ, երկու իրեք աշակերտ ճարեց ի-
րեն: Երիտասարդ իռլանտացին շատ կե-
ցաւ ձինեւռա, յուսալով որ հոն պիտի
կարենար ժողովել Բրովանս պտրտե-
լու փափաքին հասնելու համար պէտք
եղած գումարիկը: Գոնէ գոնէ անխո-
հեմութիւն կ'ըլլար միշտ իր սրնգին մո-
զական ազդեցութեանը վրայ վստահ
ըլլալը, թեպէտ Օլիվիէ խիստ աղէկ կը

վիշեր և առանց քսակ քակելու որ և իցէ տեղ կրնար ընդունուիլ :

Ան միջոցին խալիպայէն ձինեւոս եւ կաւ անգղիացի երիտասարդ պարոն մը որ հօրեղբօրը մահուամբ մեծ հարքս տուածան ժառանգ և տէր եղած էր : Ան առեկները, (ասկէ դար մը առաջ ըսել է) պէտք էր որ մարդիկ այնպիսի դիւրութեամբ և յաճախութեամբ ճամբորդութիւն չընէին ինչպէս որ մեր օրերը . զարմանք չէ ուրեմն որ դեռ նոր հարստացած երիտասարդ լուտը ձինեւոս հասնելուն պէս կ'իմանայ որ այն քաղքին մէջ հայրենակիցներէն մէկը կար իրեն պէս ճամբորդ, որ և արուեստագէտ էր և բանաստեղծ, բայց ստրկի կողմանէ խիստ չքաւոր :

— Ոհ, ըսաւ միւրոտը, շատ աղէկ հանդիպեցաւ . ընկերոյ մը կարօտ էի եւրոպայի չըջնա լմնցընելու համար . այս երիտասարդը պիտի ըլլայ ինծի հարկաւոր եղած անձը . գնացէք զինքը աղաչելու որ գայ հետս տեսնուի :

Օլիվիէ մէկէն վազեց լուտին տունը . ներկայացաւ իրեն իր ընտանեաց կօյրամիք անունովը և ընդունուեցաւ իբրեւ ընկեր :

Գ

Ան երիտասարդը որուն առաջին ճամբորդութիւններն ահա պատմեցինք, և որուն ուղեկից պիտի չըլլանք այս նոր ընթացիցը մէջ՝ որ հետաքրքրութիւն չարժելու շատ բան մը չունին, էր իրաւցընէ նոյն ինքն ՕԼԻՎԻԵ ԿՕԼՏՄԻԹ վիպասան, բանաստեղծ, պատմագիր, բարոյախօս, թատերագիր, միով բանիւ անարժաթ գրիչ այնչափ աղուոր գործքերու, ինչպէս են Լքեալ գիւղը (Deserted Village), Ուղևորն (the Traveller), Համառօտութիւն հռոմէական պատմութեան, Դոնի Հրնքիւնայ կատակերգութիւնը, և վերջապէս իր բուն գլուխ գործոցը որով շատերը սորվեր են անգղիերէն լեզուն, Ուէյքֆիլ տի փոխերէցը (the Vicar of Wa-

kefield) Կ'ըսեմ, այն սիրելի գիրքը՝ որուն անձինքը ընթերցողին բարեկամներու պէս են, մանաւանդ Բոքմօզ տգթութեամբ որ այնպէս մէկ հատիկ է յիւրում սեռի, այնպէս զուարթ, այնպէս գոյտը, այնպէս թշուառ, սիրող իր կրնկանը որուն համեմատը չկայ բանդակ և քաղցրաւենի շինելու մէջ, սիրող իր Օլիվիա և Մոլիա աղջիկներուն՝ որ իրեն մեծ մոմտութիւն պատճառ են, սիրող իր չորս տղոցը, և անգղիական քահանայից պէս դարմանելով նեղութեամբ իր բազմաթիւ ընտանիքը . համառօտ զուրցեմ, վիպասանութիւն մը որ աշխուժութեամբ, ճշմարտութեամբ, բանաստեղծութեամբ և շնորհքով լեցուն նըկարագիր մըն է առտնին կենաց :

Քրիստոնեւոյքեան սկիզբը և հարաճումը ի ճարտուն .

Երեսունուհինգ տարուան ազնուական և միանգամայն հարուստ ճարտնացի մը՝ որ պատճառ եղաւ Բորդուգալացոյ ճարտնի մէջ հաստատուելուն, հետեւեալ կերպով մտուց նաւ քրիստոնէութիւնը նոյն երկրին մէջ : Օր մը ասիկայ մարդ մը սպաննելով և վախնալով որ ըրած յանցանքը կը յայտնուի, Բորդուգալացոյ նաւ մը տաւ ու շիտակ Հնդկաստան գնաց, և իր երկու ծառաներովը կօյի մէջ մը կըրտուելով, նորէն ճարտն՝ իր հայրենիքը դարձաւ, երեք Յիսուսեան կրօնաւոր հետը առած՝ որոնց մէջ էր նաև Հայրն Փրանկիսկոս ֆաւերեան, զոր եկեղեցին սրբացուցեր է : Վերոյիշեալ ճարտնացին համոզեց կրօնաւորները որ կօյի ատենին իշխաններուն հասկցընեն՝ թէ շատ դիւրաւ կրնան վաճառականութիւնը ծաղկեցընել ճարտնի մէջ, և անով քրիստոնէութիւնն ալ հաստատել հոն . այս առաջարկութեան ի գործ դրուելուն մեծ ակնկալութիւն ունէր, որովհետեւ ան միջոցին արդէն իսկ